

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра геоекології і фізичної географії

Затверджено
На засіданні кафедри
геоекології і фізичної географії
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 4 від 28 грудня 2024 р.)

Завідувач кафедри Іван КРУГЛОВ

Силабус
навчальної дисципліни
«Навчальні географо-екологічні маршрути Карпатського регіону»,
що викладається в межах
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів у рамках блоку дисципліни вільного вибору
студента циклу загальної підготовки

Львів 2024

Назва курсу	Навчальні географо-екологічні маршрути Карпатського регіону
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра геоєкології і фізичної географії.
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки
Викладачі курсу	Матвій Володимир Павлович, к.г.н., доцент
Контактна інформація викладачів	volodymyr.matviyiv@lnu.edu.ua , м.Львів, вул. Дорошенка, 41
Консультації по курсу відбуваються	м.Львів, вул. Дорошенка, 41 ауд. _54 Консультації проводяться під час викладання курсу (за попередньою домовленістю). Також можливі он-лайн консультації в мережі Teams, Office 365 volodymyr.matviyiv@lnu.edu.ua .
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/geography
Інформація про курс	<p>Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На основі отриманих теоретичних знань, застосовувати їх на практиці, а також у вирішенні конкретних проблем. 2. Організовувати і проводити географо-екологічні багатоденні та одноденні піші маршрути в Українських Карпатах. 3. Розкривати особливості фізико-географічних умов і ландшафтної структури різних масивів Карпат та закономірності прояву фізико-географічних процесів. 4. Вміти комплексно використовувати польові дослідження під час маршрутів, зокрема, визначати взаємозв'язки між геолого-геоморфологічними, гідрокліматичними і ґрунтово-рослинними ландшафтотвірними чинниками, які особливо яскраво проявляються у гірських ландшафтах та їхній морфологічній структурі, а також шляхом власних спостережень оцінити еколого-економічну ефективність ведення різних типів природокористування (вівчарство, лісове господарство, селітебне використання, рекреація і туризм, заповідна справа тощо) в гірських умовах. 5. Ххарактеризувати історико-етнографічні риси та специфіку господарського освоєння та охорони природи Українських Карпат. 6. Виклад робити державною українською мовою (а також іноземними), результати подавати в усній або письмовій формі. 7. Використовувати геоінформаційні і комунікаційні технології. 8. Здатність до проведення досліджень на відповідному науковому рівні із застосуванням головних світоглядних концепцій. 9. Використовувати інформацію з різних джерел, самостійно опрацювати та аналізувати отримані результати. 10. Здатність працювати самостійно, навички ефективної міжособистісної взаємодії. 11. Здатність працювати автономно.

	<p>12. Навички здійснення безпечної професійної діяльності з дотриманням норм здорового способу життя.</p> <p>13 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності демократичного громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини.</p> <p>Тому у курсі представлено як огляд концепцій природничих досліджень та застосовувати їх у предметній сфері відповідно до спеціалізації, так і процесів та інструментів, які потрібні для:</p> <p>1.Здатність застосовувати кількісні та якісні методи, інформаційні технології при організації навчальних географо-екологічних маршрутів.</p> <p>2. Здатність застосовувати знання з історії географії, теорії, парадигми, концепції для дослідження географічних явищ і процесів, ідентифікувати нові природні та антропогенні об'єкти, реєструвати їх властивості та класифікувати.</p> <p>3. Здатність проводити та інтегрувати польові та лабораторні дослідження з допомогою відповідної методології та технологічних засобів, аналізувати та узагальнювати інформацію, моделювати процеси.</p> <p>5. Використання польових та лабораторних методів для збору інформації та аналізу природно- і суспільно-географічних об'єктів і систем.</p> <p>6. Здатність розробляти і створювати картографічні моделі із застосування геоінформаційних технологій, статистичних і математичних методів.</p> <p>7. Здатність впроваджувати наукові знання про взаємозв'язок компонентів географічної оболонки у вирішенні конструктивних питань на різних територіальних рівнях</p> <p>8. Аналізувати склад і будову природних та суспільно-географічних систем на різних просторово-часових рівнях.</p> <p>9 Пояснювати особливості організації географічного простору, оцінювати природний потенціал території для створення нових навчальних географо-екологічних маршрутів.</p> <p>10. Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, принципів академічної і професійної доброчесності, норм безпечної життєдіяльності та здорового способу життя.</p> <p>11. Володіти навиками усного та писемного мовлення державною та іноземною мовою з використанням фахової географічної термінології.</p>
<p>Коротка анотація курсу</p>	<p>Дисципліна «Навчальні географо-екологічні маршрути Карпатського регіону» є дисципліною для здобувачів у рамках блоку дисципліни вільного вибору студента циклу загальної підготовки, яка викладається в 4 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p>
<p>Мета та цілі курсу</p>	<p>Метою вивчення нормативної/вибіркової дисципліни «Навчальні географо-екологічні маршрути Карпатського регіону» є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоїти теоретичну інформацію про принципи та особливості ландшафтного, геоморфологічного і геоботанічного районування Українських Карпат; - ознайомитись з найцікавішими геологічними, геоморфологічними, гідрологічними об'єктами і сучасними фізико-географічними

процесами, поширенням різних типів рослинності, його закономірностями залежно від біотичних, абіотичних і антропогенних чинників, які зумовлюють зміну висотної поясності в Карпатах,

- під час маршрутів оглянути головні природні об'єкти та оцінити рекреаційні ресурси різних масивів Карпат, а також виявити ступінь рекреаційного навантаження на геокомплекси території;

- ознайомитись з минулим і сучасним господарським використанням Українських Карпат та його наслідками;

- ознайомитись з історією туристичної та природоохоронної діяльності в Карпатському регіоні;

- виявити причини наявних антропогенних порушень у функціонуванні гірських природних комплексів;

- закріпити знання з теорії та методики організації та проведення навчальних географо-екологічних маршрутів.

Основні завдання курсу «Навчальні географо-екологічні маршрути Карпатського регіону»:

Це послідовні етапи дослідницької роботи, спрямовані на досягнення поставленої мети. Завдання повинні розкривати, конкретизувати мету дослідження і в загальному підсумку повинні бути адекватні цій меті. теоретичні основи географічних досліджень; історію розвитку туристичних маршрутів в Україні; розуміти регіональні аспекти та особливості певної території; принципи організації та проведення навчальних географо-екологічних маршрутів, методичні особливості роботи з учасниками різних вікових груп.

Оволодіти:

- розробляти самостійні навчальні географо-екологічні маршрути на території Українських Карпат;

- методикою збору та опрацювання фондових (картографічних, цифрових, звітних та інших фактичних) даних, інформації з літературних джерел, методами оцінки ресурсного, екологічного та інших потенціалів природних територіальних комплексів різного рангу та придатності їх для тих чи інших видів господарського використання, природоохоронних, дослідницьких чи освітніх цілей.

- методикою опрацювання електронних карт, які складаються з графічної складової (межі територій або місцезонаштування об'єктів) і пов'язаною з ними атрибутивною інформацією (текстовою, числовою та аудіовізуальною).

Навчитись:

- систематизувати та узагальнювати зібрані матеріали й представляти їх у картографічній формі, таблицях і графіках, набути навиків опрацювання та створення банків географічної інформації на основі геоінформаційних технологій;

- на основі зібраних власних матеріалів навчитись комплексно характеризувати територію, географічні об'єкти та явища, встановлювати взаємозв'язки, залежності та закономірності, розробляти рекомендації наукового та прикладного характеру, робити наукові висновки;

	<p>- організувати нові навчальні географо-екологічні маршрути та оформити результати наукових досліджень;</p> <p>Виконати конкретні науково-дослідні завдання спрямовані на реалізацію індивідуальної дослідницької теми і результати оформити у розроблених комплексних навчальних географо-екологічних маршрутів.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Базова:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Біорізноманіття Карпатського біосферного заповідника / ред. рада: [Мовчан Я.І., Гамор Ф.Д., Шеляг-Сосонко Р.Ю., Дудка І.О. та ін.] – К.: ІнтерЕкоЦентр, 1997. – 711 с. 2. Голубець М.А. Антропогенні зміни біогеоценотичного покриву в Карпатському регіоні / М.А. Голубець, І.І. Козак, М.П. Козловський. – К.: Наук. думка, 1994. – 167 с 3. Гори Гуцульщини. Путівник, який об'єднує / за ред. Анджея Вальохи; Центральний осередок гірського туризму ПТТК. – Краків, 2006. – 224 с. 4. Карпатський національний природний парк: [монографія] / за ред. Приходька М.М., Киселюка О.І., Яворського А.І. – Ів-Фр.: Фоліант, 2009. – 672 с. 5. Кравчук Я.С. Геоморфологія Полонинсько-Чорногірських Карпат: [монографія] / Я.С. Кравчук. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 188 с. 6. Куреляк В. Українці Румунської Мараморощини / В. Куреляк. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 183 с. 7. Лаврук М. Гуцули Українських Карпат / М. Лаврук. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 286 с. 8. Рожко І.М., Матвій В.П., Брусак В.П. Географо-екологічні маршрути Чорногори : навч. посібник / І. М. Рожко, В. П. Матвій, В. П. Брусак. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка. – 224 с 9. Природа Львівської (Івано-Франківської, Закарпатської, Чернівецької, Волинської, Рівненської, Тернопільської) області / Під ред. К.І. Геренчука. Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1972. 1981. <p>Допоміжна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Галичина. Путівник / Автор упорядник В. Грицеляк. – Львів: Карти і Атласи, 2011. – 192 с. 2. Заповідна перлина Карпат (путівник по Карпатському НПП) / Клапчук В.М., Абрам'юк У.М., Гайдук Л.М. та ін. – Коломия: Видавничо-поліграфічне товариство "Вік", 2001. – 80 с. 3. Кравчук Я. Рекреаційна оцінка рельєфу Українських Карпат [Я. Кравчук, Ю. Зінько, В. Брусак та ін.] // Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. – Львів, 2006. – С. 267–273. 4. Лящук Б.Ф. Географічні назви Українських Карпат і прилеглих територій: [навч. посібн.] / Б.Ф. Лящук. – К.: ІСДО, 1993. – 204 с

	<p>5. Міллер Г.П. Карпати Українські / Г.П. Міллер, О.М. Федірко // Географічна енциклопедія України. – К.: Головна ред. УРЕ ім. М.П. Бажана, 1993. – Т. 2. – С. 113–114.</p> <p>6. Нестерук Ю. Рослинний світ Українських Карпат: Чорногора. Екологічні мандрівки / Ю.Нестерук. – Львів: Бак, 2003. – 520 с.</p> <p>7. Подорожі в Українські Карпати: Збірник / Упор. і вступна стаття М.А. Вальо.- Львів: Каменяр, 1993. – 279 с.</p> <p>8. П'ясецький А. Українські карпатські заповідники / А. П'ясецький // Наша Батьківщина. – № 4-5, 1937. – С. 35–36.</p> <p>Інформаційні ресурси:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фонди наукової бібліотеки ім. В. Стефаника, наукової бібліотеки ЛНУ імені Івана Франка 2. Google maps. 3. Інтернет ресурси
Тривалість курсу	_71__ год.
Обсяг курсу	_71_ годин аудиторних занять. З них __16__ годин лекцій, __48__ годин практичних занять
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні принципи і методи організації та проведення навчальних географо-екологічних маршрутів; - комплексну характеристику найцікавіших геологічних, геоморфологічних, гідрологічних об'єктів Карпатського регіону; - сучасні фізико-географічні процеси; - поширення різних типів рослинності, їх закономірностей залежно від біотичних, абіотичних і антропогенних чинників, які зумовлюють зміну висотної поясності в Карпатах, - минуле і сучасне господарське використання Українських Карпат та його наслідки; - історію туристичної та природоохоронної діяльності в Українських Карпатах; - парадигми, теорії, концепції географії та застосовувати їх у предметній сфері відповідно до туристичної діяльності. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використовувати польові та лабораторні методи для збору інформації та аналізу природно- і суспільно-географічних об'єктів і систем; - пояснювати особливості організації географічного простору, оцінювати природний потенціал території, у тім числі, ресурсний, демографічний, економічний, культурний; - застосовувати базові знання з фізики, хімії, геології, екології, математики, інформатики, геоінформаційних систем при вивченні «живих» та «неживих» пам'яток природи території дослідження; - оволодіти необхідними навичками для проведення туристичних походів (підготовка спорядження і техніка проходження високогірних територій, орієнтування на місцевості, розбивка намету та розкладання

	<p>вогнища, комплектування аптечки, надання першої медичної допомоги тощо);</p> <ul style="list-style-type: none"> - картографувати природні та антропогенні об'єкти; - пропонувати конкретні заходи для збереження цінних та унікальних об'єктів в Карпатах. <p>Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, принципів академічної і професійної доброчесності, норм безпечної життєдіяльності та здорового способу життя.</p> <p>Володіти навиками усного та писемного мовлення державною та іноземною мовою з використанням фахової географічної термінології</p>
Ключові слова	Природні та історико-культурні об'єкти, навчальні географо-екологічні маршрути,
Формат курсу	Дистанційний, очний
	Проведення консультації для кращого розуміння тем
Теми	<p>Структура курсу «Навчальні географо-екологічні маршрути Карпатського регіону»:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, завдання та організаційні особливості навчальних географо-екологічних маршрутів (2 год.). 2. Комплексна фізико-географічна характеристика Карпат (2 год.). 3. Історико-етнографічна характеристика, господарське освоєння та охорона природи Українських Карпат (2 год.). 4. Цільове призначення, режим охорони, функціональне зонування територій біосферних заповідників і національних природних парків та правила поведінки у їхніх межах (2 год.). 5. Методичні основи організації і проведення гірських маршрутів (2 год.). 6. Основні навчальні географо-екологічні маршрути Українських Карпат (10 год): <ol style="list-style-type: none"> 6.1. навчальні географо-екологічні маршрути Чорногори (2 год); 6.2. навчальні географо-екологічні маршрути Чивчив та Гриняв (2 год); 6.3. навчальні географо-екологічні маршрути Горган (2 год.); 6.4. навчальні географо-екологічні маршрути Бескид (2 год.); 6.5. навчальні географо-екологічні маршрути Свидівця (2 год.). <p>Практичні (семінари):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мета, завдання та організаційні особливості гірських маршрутів – 2 год. 2. Цільове призначення, режим охорони, функціональне зонування територій біосферних заповідників і національних природних парків та правила поведінки у їхніх межах – 2 год. 3. Методичні основи організації і проведення гірських маршрутів – 4 год. 4. Чинники формування геокомплексів масиву Чорногора – 2 год. 5. Історико-етнографічна характеристика, господарське освоєння, охорона природи та історія рекреації масиву Чорногора – 4 год. 6. Організація та проведення основних навчальних географо-екологічних маршрутів на масиві Чорногора (г. Говерла, г. Піп Іван, г. Петрос, ур. Гаджина, оз. Несамовите, оз. Бребенескул, к. Кукуль, хр. Маришевсьвський, хр. Кострича, хр. Козьмеська та ін.) – 2 год.

	<ol style="list-style-type: none"> 7. Чинники формування геокомплексів масиву Горган – 2 год. 8. Організація та проведення основних навчальних географо-екологічних маршрутів на масиві Горгани (г. В. Сивуля, г. Ігровець, г. Грофа, г. Довбушанка, г. Синяк, г. Хлм'як та ін.) – 4 год. 9. Чинники формування геокомплексів масивів Чивчин та Гриняв – 2 год. 10. Організація та проведення основних навчальних географо-екологічних маршрутів на масивах Гриняви та Чивчини (г. Погребина, г. Баба Людова, хр. Пнев'є, хр. Скупова, г. Чивчин, г. Лостун та ін.) – 2 год. 11. Чинники формування геокомплексів масиву Свидовець – 2 год. 12. Організація та проведення основних навчальних географо-екологічних маршрутів на масиві Свидовець (г. Велика і Мала Близниці, г. Догяска, г. Великий Котел, г. Жандарми, оз. Апшинець, оз. Ворожеска та ін.) – 4 год. 13. Чинники формування геокомплексів масиву Сколівські Бескиди, географічні особливості території – 4 год. 14. Організація та проведення основних навчальних географо-екологічних маршрутів на масиві Бескиди (г. Параска, г. Магура, г. Ключ, г. Високий Верх, Мертве озеро, водоспад Кам'янка та ін.) – 4 год. 15. Організація та проведення основних навчальних географо-екологічних маршрутів в Татрах – 2 год. 16. Організація та проведення основних навчальних географо-екологічних маршрутів в Румунських Карпатах – 4 год. 17. Основні геоекологічні проблеми Українських Карпат – 2 год.
Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з фахових дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння джерел
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність працювати колективно у плануванні, організації та виконанні колективних наукових і науково-технічних проєктів, у тім числі міждисциплінарних, аналізувати, описувати, документувати і презентувати результати досліджень. 2. Здатність застосовувати кількісні та якісні методи, інформаційні технології при вивченні сфер географічної оболонки, суспільства на різних просторово-часових рівнях. 3. Здатність застосовувати знання з історії географічних досліджень, теорії, парадигми, концепції для дослідження географічних явищ і процесів, ідентифікувати нові об'єкти, реєструвати їх властивості та класифікувати. 4. Здатність проводити та інтегрувати польові та лабораторні дослідження з допомогою відповідної методології та технологічних засобів, аналізувати та узагальнювати інформацію, моделювати процеси. 5. Здатність розробляти і створювати картографічні моделі із застосування геоінформаційних технологій, статистичних і математичних методів.

	<p>6. Здатність впроваджувати наукові знання про географічну оболонку у вирішення конструктивних питань на різних територіальних рівнях.</p> <p>7. Здатність самостійно досліджувати та розуміти походження природно-географічних об'єктів, процесів, явищ з використанням теорій, парадигм, концепцій.</p> <p>8. Здатність аналізувати склад і будову ландшафтів, робити науково виважені висновки, інтерпретувати результати дослідження і застосовувати їх у прикладній сфері.</p>
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу може не потребувати використання програмного забезпечення, крім загально вживаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що результатом курсу буде робота студентів, їх оригінальними дослідженнями по організації та проведенні навчальних географо-екологічних маршрутів. Відсутність посилок на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Написання курсової роботи вимагає регулярних консультацій з науковим керівником. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на поточній роботі студента, при цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час консультацій; недопустимість списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену.	Залік відбувається очно (або дистанційно) в присутності викладача структурного підрозділу.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

Склав
доцент кафедри геоєкології і
фізичної географії

Матвій В.